

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven og demokratiet

31 forskellige samtalekort om grundlov og demokrati i Danmark – med udblik til resten af verden. Samtalekortene kan bruges i undervisningen, på arbejdspladsen, i forsamlingshuset, ved køkkenbordet eller andre steder, hvor mennesker mødes.

SÅDAN GØR DU:

- 3-4 personer i hver gruppe
- Træk på skift et kort
- Læs kortet op for hinanden og sæt samtalen i gang
- Bliv ved så længe, der er noget at tale om. Gå videre til næste kort

Udgivet af Grundtvigsk Forum og Grundlovsfesten, 2024.
www.grundtvigskforum.dk

5. juni 1849 underskrev kong Frederik 7. Danmarks første grundlov – selvom han ikke var enig med alt i den. Han afgav dermed sin enevældige magt.

Hvad synes du, vi fejrer, når vi fejrer grundlovsdag?

Hvordan skal grundlovsdag fejres?

BONUSINFO Frederik 7. valgte den dato, fordi hans tredje kone – den borgerlige Louise Rasmussen (kendt som grevinde Danner, datter af en tjenestepige og en ukendt far) – havde fødselsdag den dag.

For nogle år siden var de 27-53-årige de helt store bidragsydere i foreningslivet. I dag er det de ældre. Det er ikke fordi, folk arbejder mere i dag, men mange har en oplevelse af at skulle stå til rådighed for deres arbejde 24/7.

Kilde: Den Danske Værldiundersøgelse, 2017

Hvilken betydning har foreningslivet i Danmark?

Hvad betyder foreningslivet for demokratiet?

”Jeg er en social taber, der bare er fejlet af bordet. Jeg duer heller ikke, og jeg kan ikke få lov at være med til at ændre noget. Den dag, jeg får lov at gå ned og sætte mit kryds, bliver der fest i det lille hjem.”

Lasse Jensen, der har fået frataget sin stemmeret, fordi han har en værge

Hvornår bør et menneske fratages sin stemmeret?

”Jeg føler, at hver eneste stemme, jeg får ved et folketingsvalg, er udtryk for, at der er mennesker, der har tillid til mig.”

Henrik Dam Kristensen, fhv. minister og formand for Folketinget, Socialdemokratiet

Hvordan hænger tillid og demokrati sammen for dig?

”Danskerne findes i mange modeller og stadig kommer der nye til. Er vi et folk, når det virkelig gælder? Og hvem kan bestemme, hvad folket vil?”

Ebbe Kløvedal Reich, forfatter

Hvad vil det sige at være et folk?

’Magtens tredeling’ er en opdeling af statsmagten i tre adskilte funktioner: Den lovgivende magt (Folketinget og regeringen i forening), den udøvende magt (regeringen) og den dømmende magt (domstolene).

Hvad er formålet med magtens tredeling, og hvordan bidrager den til at forhindre magtmisbrug?

Hvilken rolle bør pressen, som såkaldt ’fjerde statsmagt’, spille i et demokrati? Hvornår spiller pressen for stor eller lille rolle?

En rapport fra Sundhedsstyrelsen (2020) anbefalede, at jobcentrene henviser overvægtige til væggtabsforløb.

Hvor langt må staten gå for at blande sig i vores måde at leve på?

Hvornår skal staten blande sig i forældres behandling af deres børn?

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

Ca. 125.000 danskere (2022) er medlem af et politisk parti. I 1960 var tallet ca. 600.000. Det er partimedlemmerne, der beslutter, hvilke kandidater der skal opstilles.

Hvad betyder det for demokratiet, at så få er medlem af et politisk parti?

Hvor enig skal man være med 'sit parti'?

Hvorfor er du ikke medlem?

”Borgere har ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed.”

Danmarks Riges Grundlov, § 78, stk. 1

Er der foreninger, man bør forbyde? Hvorfor/hvorfor ikke?

84,1% stemte ved folketingsvalget i 2022. 67,2% stemte ved kommunal- og regionsvalget i 2021.

Hvad betyder det for dig at have stemmeret?

Hvad har man brug for at vide noget om for at kunne stemme?

”Bed om et vådeskud, psykosesæk.”
”Jeg kommer og gruppevoldtager dig foran dine tre døtre.”

Citater fra Facebook

Skal man have lov at ytre sig på den måde? Hvilke konsekvenser har det for demokratiet?

Og hvilke konsekvenser har det for demokratiet, hvis man indskrænker ytringsfriheden?

”Præster skal ikke politisere fra prædikestolen om ulandsbistand, flygtningevoter eller miljøpolitik.”

Karsten Lauritzen og Esben Lunde Larsen, fhv. folketingsmedlemmer for Venstre

Må præster, imamer og andre religiøse personer deltage i den politiske debat? Hvorfor/hvorfor ikke?

Hvilken sammenhæng er der mellem, hvilken tro man har, og hvilken politik man går ind for?

”Barselsspørgsmålet er et af de helt afgørende omdrejningspunkter, når man diskuterer ligestilling i et moderne samfund. Det faktum, at det er kvinder, som bliver gravide og føder børn, har stadig betydning for kvinders manglende ligeløn og kvinders karrieremuligheder.”

Kenneth Reinicke, kønsforsker

Hvilke temaer er afgørende i en moderne ligestillingsdebat?

”Alle politikere er bange for at miste vælgere, men jeg tror, at det kan blive lidt ligesom at tisse i bukserne, hvis det er det, man er mest optaget af. Det skaber politikerlede, at politikere ikke tør stå ved deres holdninger.”

Johanne Schmidt-Nielsen, generalsekretær for Red Barnet og fhv. politisk ordfører for Enhedslisten

Hvilken type politiker har du respekt for?

Hvordan får vi nogle andre politikere – hvis vi vil have det?

Udlændinge i Danmark kan stemme til kommunale og regionale valg. Herboende EU-borgere kan desuden stemme til Europa-Parlamentsvalg i Danmark. For at stemme til folketingsvalg og folkeafstemninger skal man være dansk statsborger.

BONUSINFO I 2023 var mere end 10% af den voksne befolkning i Danmark ikke statsborgere. I 1980 var det 1,9%. Stigningen skyldes bl.a. ændringer (2004) i kravene for at opnå statsborgerskab – også for unge efterkommere, der er født i Danmark.

Hvorfor findes denne opdeling – og giver det mening for dig?

Hvad betyder det for os som samfund, at så mange ikke har stemmeret ved folketingsvalg?

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

”En femårig skal jo ikke bestemme om hele familien skal på skiferie eller badeferie.”

John Aasted Halse, psykolog og fhv. formand for Børns Vilkår

Hvad skal børn og unge selv bestemme?

Hvad er god opdragelse?

”Når vi i dag [2023] ser statsminister Mette Frederiksen forklare, hvad hun skal tale med egypterne om, så er demokrati og menneskerettigheder slet ikke på dagsordenen.”

Helle Malmvig, seniorforsker ved DIIS

Hvad betyder det, at Danmark i mindre grad end tidligere sætter fokus på demokrati og menneskerettigheder i forhold til de lande, vi handler med?

”I et frit samfund med frihed til fx at danne friskoler, vil der nødvendigvis være skoler, hvor jeg ikke ønsker, at mine egne børn skal gå. Den frihed må vi forsvare.”

Ingrid Ank, formand for Foreningen Åndsfrihed

BONUSINFO Frie grundskoler giver undervisning for 0.-9. klassetrin, som skal stå mål med, hvad der kræves i folkeskolen. Det er et lovkrav, at skolerne – ligesom folkeskolen – forbereder eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre, og at de bidrager til elevernes demokratiske dannelse.

Hvilke typer frie skoler bør ikke kunne få offentligt tilskud?

43% af danskere over 15 år deltog i frivilligt arbejde i 2023.

Kilde: Epinion

Er det vigtigt (og hvorfor/hvorfor ikke)?

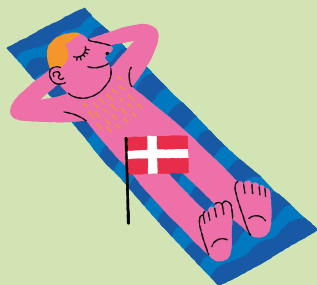
Hvad kan vi forvente af hinanden?

På hvilke forskellige måder kan man deltage i samfundet?

Hvad skal vi samarbejde om i Europa?

På hvilke områder er det vigtigt, at Danmark *ikke* afgiver sin suverænitæt til EU?

”Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde påny indføres.”

Danmarks Riges Grundlov, § 77

Hvordan bruger du din ytringsfrihed?

Hvor langt vil du gå for at forsvare dine holdninger?

Hvor langt vil du gå for at forsvare andres ret til at mene noget andet end dig selv?

”Folkeskolen har jo til formål at opdrage og uddanne til demokrati. Så når man er 16 år, som man typisk er, når man er færdig med folkeskolen, er man fuldt ud moden til at deltage i demokratiet.”

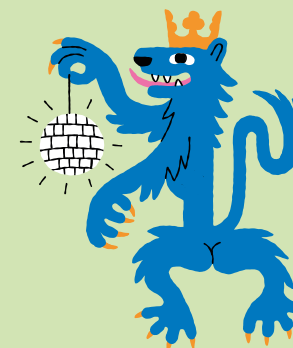
Rasmus Prehn, folketingsmedlem for Socialdemokratiet

Valgretsalden er i dag 18 år. Hvad taler for og imod at sænke den til 16 år?

I Danmark har vi konstitutionelt monarki. Det betyder blandt andet, at regenten skal underskrive alle landets love og godkende regeringen.

Hvad betyder kongehuset for Danmark? Og for dig?

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

HAR VI I GRUNDEN LOV TIL DET?

Samtalekort om grundloven
og demokratiet

Europa-Parlamentet er den eneste institution i EU, hvor medlemmerne er valgt direkte af EU's borgere. Ved Europa-Parlamentsvalget i 2019 stemte 66% af de stemmeberettigede i Danmark. I Tjekkiet stemte 29%, i Belgien 88%. I gennemsnit stemte 51% i hele EU.

Hvor vigtigt er det, at vi stemmer til Europa-Parlamentsvalget?

Grundloven sikrer religionsfrihed til alle (§67-70). I mange diktaturer forfølges religiøse minoriteter.

På hvilken måde er religionsfrihed en vigtig del af et frit demokrati?

24% af danskerne ville overveje at tegne et avisabonnement, hvis det var billigere.

Kilde: Undersøgelse fra Center for Nyhedsforskning, 2023

Hvordan sørger vi for, at der bliver lavet grundig journalistik i fremtiden?

Hvordan synes du, medierne udfylder opgaven som 'samfundets vagthund'?

"På mit gymnasium må de muslimske elever – eller andre – gerne bede, men hvis de gør det sammen med andre, får de en skriftlig advarsel. Det virker ret spøjst – for alt muligt andet må vi jo gerne lave sammen: Sport, fest, kor, politik, strikkeklub."

Benedikte, gymnasieelev

Bør religion forbydes i det offentlige rum og på skoler og arbejdspladser? Hvorfor/ hvorfor ikke?

Hvilke (andre) ting bør man overveje at forbyde i det offentlige rum?

Hvad taler imod?

49% af Folketingets medlemmer er akademikere, det samme er 13% af befolkningen. 3% i Folketinget har anden etnisk oprindelse end dansk, det samme har 14% af befolkningen. Under 2% er over 70 år gamle, det samme er 15% af befolkningen.

Kilde: Tal fra 2024, Folketingets hjemmeside

Er det vigtigt, at alle grupper i samfundet er repræsenterede i Folketinget?

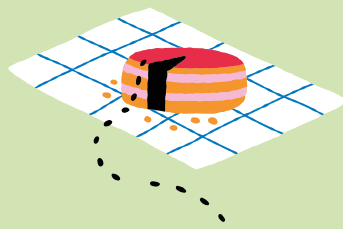
Hvorfor tror du, tallene ser sådan ud?

"En af konsekvenserne af velfærdsstaten er den udbredte holdning, at den enkelte i hvert fald skal have, hvad man er berettiget til, når nu man betaler så meget i skat, og det kan man godt kalde forkælelse."

Jørn Henrik Petersen, professor

Hvad er din ret og pligt i dagens Danmark?

"Jeg tror ikke, der er håb for demokratiet, hvis vi lader algoritmerne dominere vores sociale samtale et årti mere. De tager vores egne erfaringer og bruger dem som våben imod os selv."

Shoshana Zuboff, professor

Hvilken magt har techgiganterne over demokratiet?

"Med lov skal land bygges, men ville enhver nøjes med sit eget og lade andre nyde samme ret, da behøvede man ikke nogen lov."

Biskop Gunner i Viborg, Fortalen til Jyske Lov, 1241

Hvordan ville Danmark se ud uden en grundlov? Eller uden love i det hele taget?

Hvordan laver man en lov, der holder i 175 år?

